

6. Google Trends. *Google Trends*. URL: <https://trends.google.com/trends/> (date of access: 11.04.2025);
7. Опендатабот. Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України. *Opendatabot*. URL: <https://opendatabot.ua> (дата звернення: 11.04.2025).

Качмарська О.І.,
студентка ОПП «Економіка», 3 курс,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Наукова керівниця: Палієнко Т.П.,
PhD з економіки, старший викладач

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

На сьогодні прямі іноземні інвестиції (ПІІ) залишаються надійним джерелом капіталовкладень, які допомагають розв'язувати проблему дефіциту власних фінансів. Якщо раціонально використати іноземні інвестиції, то держава отримує можливість не тільки компенсувати нестачу внутрішніх інвестиційних ресурсів, а й посприяти зростанню конкурентоспроможності та продуктивності власного виробництва, завдяки використанню новітніх технологій та вивченню передового досвіду управління інших країн світу. Дослідження має на меті з'ясувати вплив змін у сприйнятті корупції на обсяги прямих іноземних інвестицій, що дозволить оцінити силу взаємозв'язку між цими факторами та їх практичну значущість для економічного розвитку країни.

Основними чинниками, що формують інвестиційний клімат, виступають: розвинена інфраструктура, макроекономічна стабільність, політична стабільність, податкова політика, сприятливе законодавство, бар'єри для входу на ринок, наявність природних ресурсів, стан фінансового ринку, якість та розподіл трудових ресурсів, валютний ризик, якість державного управління, правовий захист інвестицій і, звичайно ж, рівень корупції [1, с. 3].

Варто зазначити, що за допомогою ПІІ країна має змогу вийти на світові ринки, а також налагодити відносини з економікою всього світу, що в свою чергу сприяє виходу з економічної кризи. Саме тому важливо створити привабливий інвестиційний клімат на теренах України, що впливатиме на успішність відновлення економіки у повоєнний період. У країні з високим рівнем корупції, в інвестора з'являється значний ризик для їхніх вкладень: якщо у будь-який момент інвестиції можуть привласнити або порушити міжнародний контракт, то це не сильно вмотивує особу інвестувати. На думку В. Костюка та А. Мошіна, розробка ефективних систем звітності та документообігу зменшить можливість відмивання грошей та вчинення інших фінансових махінацій, а впровадження механізмів моніторингу та контролю зменшить можливість зловживань владою та діяльність корупційних схем [2, с. 43].

Для уникнення неправомірних привласнень та приваблювання потенційних інвесторів, необхідно розробити ефективну правову базу. Станом на 2025 рік відносини, пов'язані з іноземними інвестиціями в Україні, регулюються законами України «Про інвестиційну діяльність» [3], що спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності; «Про режим іноземного інвестування» [4], дія якого поширюється виключно на іноземних інвесторів і підприємства з іноземними інвестиціями; «Про зовнішньоекономічну діяльність» [5], Господарським кодексом України, яким регулюються особливості режиму іноземних інвестицій на території України, іншими законодавчими актами та міжнародними договорами України. Проте деякі важливі питання залучення іноземних інвестицій регулюються не лише зазначеними документами, але й податковим, валютним, банківським, фінансовим, митним і земельним законодавчими актами [6, с. 74-75].

Вадами законодавчої бази інвестиційної діяльності в Україні є: неоднозначне трактування деяких положень нормативних документів, що спричиняє правові колізії та необхідність

вирішення спорів у судовому порядку; значна кількість законодавчих актів, які прямо чи опосередковано регулюють інвестиційну діяльність та суміжні з нею зовнішньоекономічну, промислову, торговельну та інші види діяльності. Національне законодавство у сфері регулювання інвестиційної діяльності є нестабільним, нормативно-правова база постійно змінюється, оскільки в процесі її формування одні нормативно-правові акти ухвалюються, інші скасовуються, або їх положення відображаються в інших нормативно-правових актах. Тому доцільно проаналізувати рівень надходжень ПІІ в Україну (рис. 1)

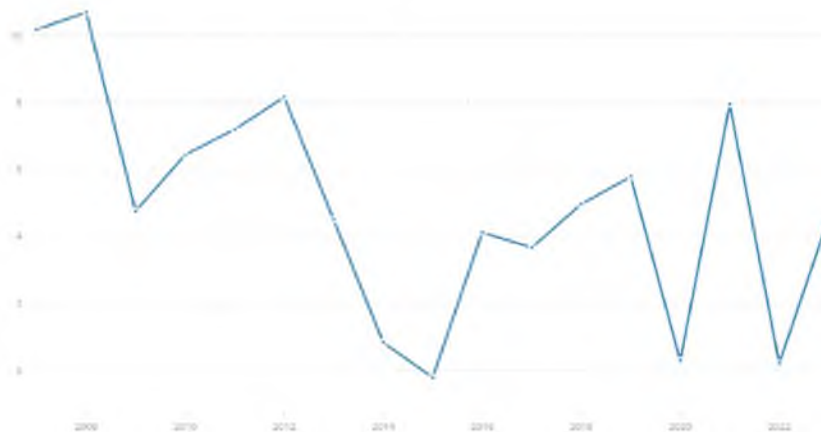

Рис. 1 Прямі іноземні інвестиції в Україну, 2007-2023 рр., млрд дол. США
Джерело: [7]

З рисунка видно наявний нестабільний показник ПІІ протягом 16-ти років, на що вплинуло у 2009 році реакція на фінансову кризу 2008 року, протягом 2013-2015 років спостерігається падіння внаслідок анексії Криму та бойові дії на сході України, у 2020 р. – реакція ПІІ на COVID-19 (загальна світова криза міжнародних інвестицій) та у 2022 році наявне падіння в наслідок повномасштабного вторгнення.

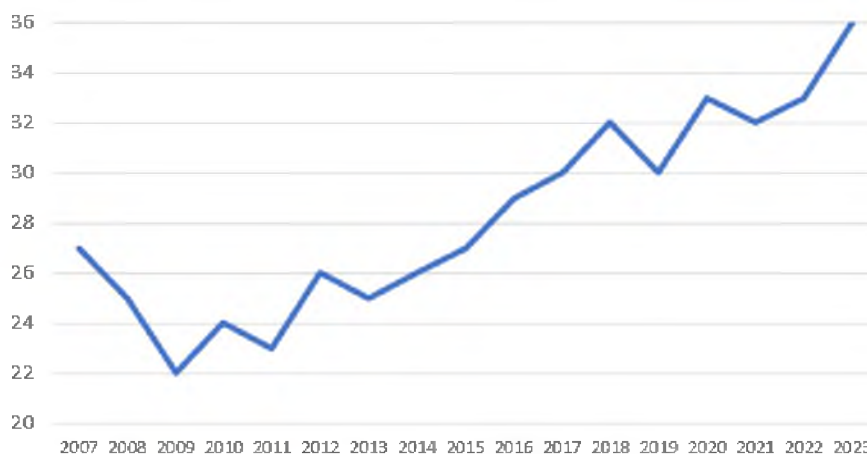

Рис. 2 Індекс сприйняття корупції в Україні, 2007-2023 рр.
Джерело: [8]

Що ж стосується індексу сприйняття корупції (ІСК), то він уже більш стабільний. З рисунка 2 бачимо його падіння тільки у 2009 р. та подальше зростання з невеликими похибками, а оскільки у ІСК результати подають за шкалою від 0 (велика корумпованість) до 100 (немає корупції), це є хорошою тенденцією.

Для подальшого дослідження нами побудовану двохфакторну регресію на основі даних 2007-2023 рр., де CPI (corruption perception index) – екзогенна змінна, а DFI (direct foreign investment) – ендогенна змінна, оскільки вважаємо, що рівень корупції впливає на інвестиції, а не навпаки (рис. 3). В результаті отримуємо наступну регресію: $y = -270.3x + 12590$. Враховуючи, що $\beta = -270$, (можна ствердити, що зв'язок між CPI і DFI є оберненим (при зростанні рівня

корупції, рівень інвестицій падає). Також, β_{270} , тобто при зростанні показника CPI на одну одиницю, міжнародні інвестиції зменшуються на 270 млн дол. США. Що стосується коефіцієнта детермінації, то він дорівнює 0.1063 – це означає, що 10.63% варіації ПІІ пояснюється змінами індексу корупції, що є доволі низьким показником.

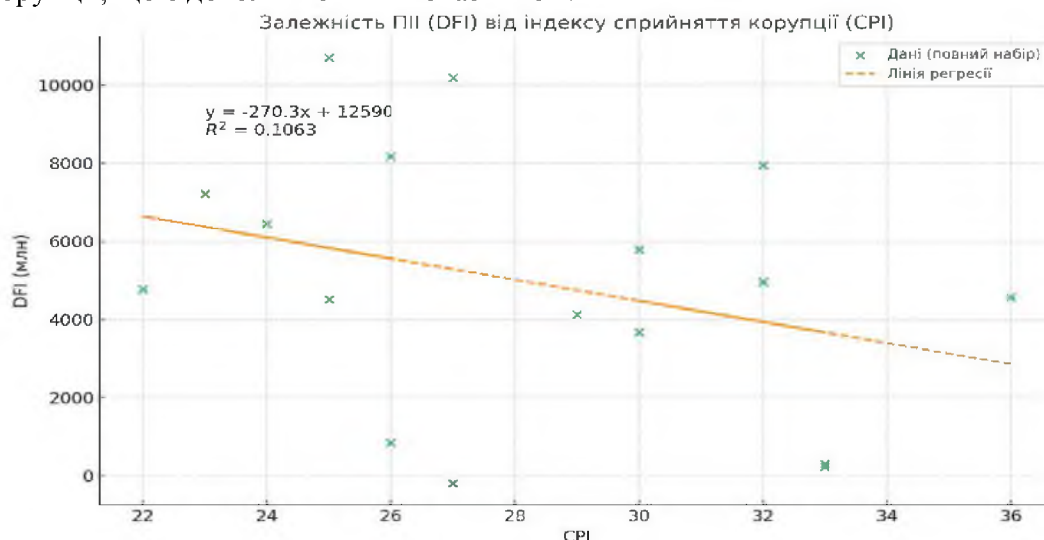

Рис. 3 Регресійна двохфакторна модель (CPI та DFI)

Джерело: створено автором на основі [7; 8]

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що на приплив іноземних інвестицій впливає чимало факторів, зокрема корупція, високий рівень якої може створювати додаткові бар'єри для інвесторів, такі як непрозорість ведення бізнесу, непередбачуваність регуляторної політики та зростання операційних витрат, проте не завжди є вирішальним чинником щодо інвестування. Багато інвесторів у своїх рішеннях керуються насамперед макроекономічною стабільністю, розміром внутрішнього ринку, політичним ризиком, доступністю ресурсів, інфраструктурою, а також перспективами галузевого зростання. Тож при створенні плану формування привабливого інвестиційного клімату варто зосередитися не лише на антикорупційних заходах, але й на цілісному покращенні інституційного середовища, правової системи, інфраструктури, а також умов для ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Михайленко О., Красникова Н. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. Ефективна економіка. 2020. № 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.54> (дата звернення: 08.04.2025).
2. Костюков В., Мошін А. Вплив антикорупційної політики на економічний розвиток та інвестиційний клімат країни. Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2024. № 3 (75). С. 41–45. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3\(75\)-6](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3(75)-6) (дата звернення: 09.04.2025)
3. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII : станом на 10 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
4. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96В: станом на 3 вересня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959XI: станом на 26 грудня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
6. Новікова Л., Чернишова Л. Правові аспекти державного регулювання іноземного інвестування в Україні. МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ. С. 72–79. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/12.pdf (дата звернення 09.04.2025)

7. World Bank Group Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$) - Ukraine.
URL:
<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2023&locations=UA&start=2007&view=chart>. (дата звернення 09.04.2025)
8. Corruption in Ukraine. Wikipedia. URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/Corruption_in_Ukraine. (дата звернення 09.04.2025)

Кисіленко Д.К.,
студент БП «Економіка», 3 курс,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Науковий керівник: Палієнко Т.П.,
PhD з економіки, старший викладач

GLOBAL INNOVATION INDEX ЯК ІНДИКАТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Інтелектуальна власність (надалі, ІВ) у сучасному світі є важливим фактором розвитку економіки як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях. Для підтримання конкуренції на ринку інновацій, держава та фірми в її межах вкладають у розвиток основних факторів впливу на створення та використання інновацій у виробничих потужностях. Через велику кількість засобів впливу на розвиток об'єктів інтелектуальної власності виникає потреба у індикаторі, який визначав би наскільки їхні економічні устрої є адаптивними до технологічних змін у виробничих та ужиткових процесах. Таким індикатором є Global Innovation Index (надалі, ГІІ).

Таблиця 1

Структура ГІІ

Категорія	Опис категорії	Підкатегорії
1. Інституції	політичне, регуляторне та ділове середовище країни	Політичне середовище Регулювання Бізнес-середовище
2. Людський капітал і дослідження	якість, рівень та розповсюдженість освіти та досліджень	Освіта Вища освіта R&D
3. Інфраструктура	загальний стан комунікаційних та логістичних шляхів передачі інформації, технологій та ресурсів, а також стан екології	Інформаційні та комунікаційні технології Загальна інфраструктура Екологічність
4. Розвиненість ринку	розвиненість ринку у фінансовій, інвестиційній та торгівельній сферах	Кредитування Інвестування Торгівля
5. Розвиненість бізнесу	інноваційність у приватному секторі економіки	Знання працівників Інноваційні зв'язки Поглинання інформації
6. Наукові та інноваційні результати	кількісні показники створених об'єктів інтелектуальної власності	Створення технологій Вплив технологій Дифузія технологій
7. Креативні результати	показники розвитку нематеріальних активів, які потребують креативності для створення	Нематеріальні активи Креативні товари та послуги Онлайн-креативність

Джерело: створено автором на основі [2]